

โครงการการศึกษาเชื้อไวรัสก่อโรคในสัตว์ตระกูลลิงที่บริเวณเขาฉกรรจ์ จ.สระแก้ว

(Study for viral pathogen in nonhuman primates at khao chakan , Sakaew province)

สพ.ญ.สุกานต์ แก้วโชติ¹, สพ.ญ.ลักขณา ประสิทธิ์ชัย¹, น.สพ.บุรฉัตร ต้นประดิษฐ์¹, สพ.ญ.กิตติยาภรณ์ เอี่ยมสะอาด¹, สพ.ญ.กนกวรรณ ตรยานนท์¹, สพ.ญ.วิชุดา วิชัยดิษฐ์¹, น.สพ.เบญจรงค์ สังขรักษ์¹, น.สพ.วันเสนอห์ โตอนันต์¹, สพ.ญ.บงกชมาศ พิมพ์สิน¹, สพ.ญ.ทักษิณา จารุพัฒนานนท์¹, สพ.ญ.นันทิตา รักษาชาติ¹, สพ.ญ.พิมพ์ชนก สรรมงคล¹, สพ.ญ.สการินทร์ ประพฤติ¹, น.สพ.จิระนิมมธรรม¹, สพ.ญ.รัตน สารีวงศ์จันทร์¹, น.สพ.ภัทรพล มณีอ่อน¹, น.ส.บุษบง กาญจนสาขา¹

ในปัจจุบันมีโรคอุบัติใหม่เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งกว่า 70% เป็นโรคติดจากสัตว์สู่คน เนื่องจากคนและสัตว์มีปฏิสัมพันธ์กัน และจากข้อมูลของสำนักระบาดวิทยาพบว่าสัตว์แพร่เชื้อสู่คนจนทำให้เกิดโรคได้ถึง 271 โรค กลุ่มสัตว์ที่นำโรคมาสู่คน เช่น สุนัข สัตว์ฟันแทะ การทำปศุสัตว์ แมว ถึง กระจ่าง นก เป็นต้น และการติดเชื้อจากสัตว์สู่คนนั้นเกิดได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อได้โดยตรงจากการสัมผัส เช่น เฮอร์ปีส์ไวรัส โรคที่ติดต่อโดยมียุงเป็นพาหะ เช่น โรคไข้เลือดออก ไข้สมองอักเสบ ซึ่งเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุขของประเทศ มีการระบาดเกือบทุกปี อีกทั้งงานวิจัยส่วนใหญ่ก็มักจะให้ความสำคัญในการศึกษาวิจัยในคนเท่านั้น ทำให้ขาดข้อมูลในสัตว์ที่มีโอกาสเป็นแหล่งรังโรคด้วยเช่นกัน

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าลิงซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มีความใกล้ชิดทางพันธุกรรมกับมนุษย์มาก มีการนำมาขังหรือเลี้ยงใกล้ชิดกับมนุษย์เป็นจำนวนไม่น้อย ซึ่งทำให้มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อสู่คน เช่น เฮอร์ปีส์ไวรัส (BV) ที่มีลิงเป็นพาหะของโรคโดยไม่แสดงอาการ แต่ถ้ามีการแพร่สู่คน โดยเฉพาะผู้มีการสัมผัสกับน้ำลาย สารคัดหลั่งในลิงที่ติดเชื้อ BV โดยการกัด ข่วน จะทำให้คนตายจากการเกิดสมองอักเสบ (Encephalitis) ได้ นอกจากนี้ไวรัสเด็งกี (Dengue virus) และเจอีไวรัส (Japanese Encephalitis virus) จัดอยู่ใน Family Flaviviridae ไวรัสเด็งกีทำให้เกิดโรคไข้เลือดออก โดยมีพาหะที่สำคัญคือยุงลาย (Aedes) ส่วนเจอีไวรัส ซึ่งทำให้เกิดโรคไข้สมองอักเสบ มียุงรำคาญ (Culex) เป็นพาหะทำให้ไวรัสทั้งสองชนิดอาศัยการกัดของยุงในการขยายลูกหลานของมันผ่านทางน้ำลายยุง ต่างประเทศก็มีการศึกษาแอนติบอดีไวรัสเด็งกีและเจอีไวรัสในลิง แต่เนื่องจากหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยก็ยังไม่สามารถควบคุมโรคนี้ได้ จะเห็นได้จากการมีการระบาดเกือบทุกปี

การสำรวจโรคสัตว์สู่คนจากสัตว์ตระกูลลิงในพื้นที่ติดแหล่งชุมชน เพื่อค้นหาเชื้อไวรัสที่มีการรายงานการค้นพบมาก่อนและที่ยังไม่เคยมีการค้นพบ เป็นภารกิจสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลและความรู้ทางด้านระบาดวิทยาของประเทศไทยซึ่งจะมีประโยชน์ในการวางแผนควบคุมโรคดังกล่าวที่จะนำไปใช้ได้ทั้งหน่วยงานด้านสาธารณสุข ปศุสัตว์ การจัดการสัตว์ป่า ต่อไปในอนาคต

¹ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช